

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก วงศ์วิศว์ จันทร์เจริญ
เรื่อง การรับรู้ เข้าใจ และความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อภาพลักษณ์ของ กองทัพบกในการทำรัฐประหารกรณีศึกษา ก่อนและหลัง การทำรัฐประหาร ยุค คมช. และ ก่อนและหลังการทำรัฐประหารยุค คสช.
วันที่ 4 กรกฎาคม 2560 **จำนวนคำ :** 5,121 **จำนวนหน้า :** 13
คำสำคัญ ภาพลักษณ์, ภาพลักษณ์ของกองทัพบก, ความเชื่อมั่นของสาธารณชน, รัฐประหาร
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

กองทัพบกเป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาบ้านเมืองให้ผ่านพ้นวิกฤติมาทุกยุคทุกสมัย มีทั้งประสบความสำเร็จ ล้มเหลว ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของทัพบกทั้งในด้านบวกและด้านลบซึ่งในห้วงทศวรรษที่ผ่านมากองทัพบกได้ทำการรัฐประหารถึง 2 ครั้ง โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และในทั้ง 2 ครั้งนั้น ประชาชนมีการติดตามและรับรู้ภาพลักษณ์รวมทั้งการปฏิบัติภารกิจต่างๆของกองทัพบกในระดับที่ค่อนข้างมากซึ่งภาพลักษณ์ของกองทัพบกก่อนและภายหลังการทำรัฐประหารทั้งสองครั้งนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีแต่อย่างใดและเมื่อหลังจากการทำรัฐประหารแล้วประชาชนจะเริ่มมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกเพิ่มมากขึ้นทั้งงานในหน้าที่หลักและงานนอกเหนือหน้าที่หลัก ซึ่งกองทัพบกต้องลดช่องว่างความคาดหวังของประชาชนระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสุ่มเสี่ยงที่จะส่งผลในด้านลบ หลีกเลี่ยงการทำรัฐประหารปล่อยให้ไปตามกลไกทางการเมือง ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบก ไม่สร้าง ความคาดหวังและเงื่อนไขกับประชาชนเน้นหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการทำงาน ให้สมกับคำขวัญของกองทัพบกที่ว่า "กองทัพบกเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน" (For Country , Religions , Monarchy and People)

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Wongwit Chancharoen

TITLE : Perception, Understanding, and Confidence of the Public toward the Image of the Royal Thai Army Regarding Military Coup d'état: A Case Study of the Situations Before and After the Military Coup d'état of the CNS (Council of National Security) and the Military Coup d'état of the NCPO (National Council for Peace and Order)

DATE : 4 July 2017 **WORD COUNT :** 5,121 **PAGES :** 13

KEY TERMS : Image, image of the Royal Thai Army, confidence of the public, military coup d'état

CLASSIFICATION : Unclassified.

The Royal Thai Army is an organization that has always involved in helping the country get through crises, with or without success. There are both positive and negative effects on the image of the Royal Thai Army. In the past decade, the Royal Thai Army has carried out a military coup d'état twice under the Council of National Security (CNS) and the National Council for Peace and Order (NCPO), respectively. In both cases, the public's perception toward the image as well as the missions of the Royal Thai Army was at a fairly high level. The image of the Royal Thai Army before and after these two military coups remains positive. However, after the military coups, the public has had more expectation of the Royal Thai Army's missions including the main duties and others. As a result, it is necessary for the Royal Thai Army to reduce the public's expectation by being prudent and not performing the duties that risk any negative effects. It should refrain from carrying out the military coup d'état or intervening in politics, and promote the good image of the organization, without raising the public's expectations or setting any conditions with them. Preferably, it should implement good governance in their job according to the Royal Thai Army motto: "For Country , Religions, Monarchy and People."

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยในเรื่อง “การรับรู้ เข้าใจ และความเชื่อมั่นของสาธารณชน ต่อ ภาพลักษณ์ของกองทัพบกในการทำรัฐประหาร กรณีศึกษา ก่อนและหลัง การทำรัฐประหารยุค คมช. และ ก่อนและหลังการทำรัฐประหารยุค คสช.” ครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างสูงของ พันเอก พิศณุ คงเมือง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จนการศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วง ข้าพเจ้าจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของวิทยาลัยการทัพบก ที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันทรงคุณค่า พร้อมทั้งได้ให้ความรัก ความกรุณา และความเมตตาแก่ข้าพเจ้าตลอดการศึกษา จนสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ขอขอบคุณ พันเอกหญิง ศิริยา เชื่องศิริกุล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่ให้ความร่วมมือและให้คำปรึกษา ตลอดจนสนับสนุนข้อมูลผลงานวิจัยของท่าน จนทำให้การศึกษาวิจัยของข้าพเจ้าครั้งนี้สำเร็จลงได้อย่างรวดเร็ว

ขอขอบคุณ แผนกสำรวจและสถิติ กลก.สลก.ทบ.ที่อำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูล และเอกสารที่เป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยเป็น อย่างดี และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณสำนักวิจัย ซูเปอร์โพลล์ ที่อำนวยความสะดวกในการให้ ข้อมูลผลการสำรวจ คำปรึกษาด้านงานวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย มีคุณภาพ และมีประโยชน์ต่อกองทัพบกเป็นอย่างยิ่ง

การรับรู้ เข้าใจ และความเชื่อมั่นของสาธารณชน ต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกในการทำรัฐประหาร กรณีศึกษา ก่อนและหลังการทำรัฐประหารยุค คมช. และ ก่อนและหลังการทำรัฐประหารยุค คสช.

กองทัพบกได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาบ้านเมืองให้ผ่านพ้นวิกฤติการทางการเมืองมาทุกยุคทุกสมัย ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองกองทัพบกถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การรักษาความสงบสุขภายในประเทศและยุติปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งการเข้ามาปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกในห้วงที่ผ่านมา มีทั้งประสบความสำเร็จ ล้มเหลว มีคนชื่นชม มีคนตำหนิ สลับกันไป ทั้งจากนักวิชาการ ประชาชน ข้าราชการการปฏิวัติรัฐประหารเป็นหนทางหนึ่ง ที่กองทัพบกเลือกใช้เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เป็นวิกฤติของประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของทัพบกทั้งในด้านบวกและด้านลบทั้งต่อประชาชนและในเวทีโลก

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า การรับรู้ เข้าใจ และความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกก่อนและหลังการทำรัฐประหารนั้นเป็นอย่างไร ถูกลดระดับความน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยในทศวรรษที่ผ่านมากองทัพได้ทำการรัฐประหารถึง 2 ครั้ง คือ ในปี 2549 โดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) และในปี 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) การรับรู้ภาพลักษณ์ก่อนและหลังการทำรัฐประหารทั้ง 2 ครั้งจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ การปฏิบัติภารกิจในการป้องกันและพัฒนาประเทศ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของกองทัพบกไม่สามารถดำเนินการได้ตามลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนและทุกภาคส่วน รวมถึงการรับรู้ เข้าใจและความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกจะส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกหรือไม่

ภาพลักษณ์ก่อนและหลังการทำให้รัฐประหารของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ(คมช.)

คำว่าภาพลักษณ์มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย โดยสรุปหมายถึงภาพที่เกิดขึ้นในใจ ซึ่งเป็นความประทับใจของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง ภาพลักษณ์ของกองทัพบกหมายถึงความประทับใจของบุคคลที่มีต่อกองทัพบกอันเป็นรากฐานมาจากความสัมพันธ์ที่ประชาชนมีต่อกองทัพบก¹ มาจากการรับรู้ ซึ่งหมายถึง การแปลความหมาย หรือการตีความต่อสิ่งเร้าของ อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง และการตีความนี้ มักอาศัย ประสบการณ์เดิม ของแต่ละคน อาจรับรู้ในสิ่งเร้าเดียวกันแตกต่างกันได้ แล้วแต่ประสบการณ์²

ขณะที่ความเข้าใจ คือ กระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถรื้อฟื้นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถใช้มโนทัศน์ เพื่อจัดการกับสิ่งนั้นได้อย่างเพียงพอ โดยข้อมูลหรือปัจจัยที่มีส่วนช่วยแปลงการรับรู้ไปสู่ความเข้าใจได้นั้น จำเป็นต้องการทำงานผ่านกระบวนการการจัดระเบียบข้อมูลความรู้ ซึ่งกลุ่มเกสตัลท์ ได้จัดระบบกฎการเรียนรู้ออกเป็น 5 กฎ ได้แก่ กฎแห่งความแน่นอนหรือชัดเจน กฎแห่งความคล้ายคลึง กฎแห่งความใกล้ชิด กฎแห่งการสิ้นสุด และกฎแห่งความต่อเนื่อง³ ซึ่งกฎเหล่านี้เกิดจากกระบวนการรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มีทิศทางในแนวเดียวกัน มีความต่อเนื่องที่จำเป็นต่อกันและมีความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน ที่สำคัญมีการสะสมข้อมูลในเชิงปริมาณที่มากพอ ซึ่งการเรียนรู้และความเข้าใจของประชาชนต่อภาพลักษณ์และการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกก็อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขเหล่านี้

ก่อนการรัฐประหารในปี 2548 ศิริยา เชื่องศิริกุล ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของกองทัพบกจากข้าราชการในพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานครพบว่า ประชาชนรับรู้ภาพลักษณ์ของกองทัพบกในด้านผลการปฏิบัติงานมากที่สุดโดยมีภาพลักษณ์ในด้านการพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงของรัฐและพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติรวมถึงการพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในด้านองค์กรกองทัพบกเป็นองค์กรที่มีการควบคุมบังคับบัญชาที่เข้มแข็ง มีเอกภาพในการบังคับบัญชาและเป็นองค์กรที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้มีบุคลิกภาพที่ดี ข้าราชการกองทัพบกมีความเข้มแข็ง มีเกียรติและศักดิ์ศรีเป็นสุภาพบุรุษ ขณะที่ทัศนคติต่อระบบทำงานที่มีความโปร่งใสและการทำผิดกฎหมายหรือเป็นผู้มีอิทธิพลค่อนข้างน้อย⁴

ในปี 2549 กองทัพบกได้ทำการสำรวจภาพลักษณ์ของกองทัพบกก่อนการรัฐประหาร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพลักษณ์ของกองทัพบกคือหน่วยงานที่ปกป้องประเทศชาติ ประชาชน ดูแลรักษาบ้านเมือง เป็นหน่วยงานที่มีความห่วงใยคอยช่วยเหลือประชาชนแต่ก็มีภาพลักษณ์ด้านลบเช่นการใช้อำนาจเผด็จการ ความรุนแรงและการใช้กำลัง⁵

ขณะที่สถานการณ์ทางเมืองภายในประเทศ ในช่วงเดือน ก.ย. 2549 มีการนัดชุมนุมใหญ่ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เพื่อขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รักษาการนายกฯ ที่อยู่ระหว่างปฏิบัติภารกิจที่สหรัฐฯ เดินทางกลับประเทศ เนื่องจากหมดความชอบธรรมในการบริหารประเทศทางด้านฝ่ายส.ส.พรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาล ได้พยายามปลุกเร้าประชาชนในต่างจังหวัดให้ลุกขึ้นมาต่อต้านกลุ่มพันธมิตรฯ พร้อมทั้งเตรียมล่ำรายซื้อประชาชน 10 ล้านคนเพื่อหนุน พ.ต.ท.ทักษิณ นอกจากนี้ยังได้ยื่นหนังสือถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ชุดใหม่ขอให้สั่งระงับการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ทั้งนี้มีแนวโน้มว่าประชาชนทั้ง 2 กลุ่มมีโอกาสปะทะกันอย่างรุนแรง และเวลานั้นได้มีข้าราชการบำนาญเข้ามายื่นหนังสือถึง พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบก ให้กองทัพบกช่วยปกป้องชีวิตคนไทยผู้บริสุทธิ์ที่จะเข้าร่วมชุมนุมใหญ่กับกลุ่มพันธมิตรฯ ในวันที่ 20 ก.ย. 2549 และนอกจากนี้ยังมีกลุ่มประชาชนผู้รักและห่วงใยชาติประมาณ 100 คน ได้เข้ายื่นหนังสือถึง พล.อ.สนธิ โดยชี้ให้เห็นว่าบ้านเมืองกำลังวิกฤตจากการบริหารราชการแผ่นดินที่ไม่ชอบธรรม ระบบราชการและองค์กรอิสระถูกครอบงำ บ้านเมืองระส่ำระสาย แบ่งออกเป็นฝักฝ่าย⁶ และแล้วในวันที่ 19 ก.ย. 2549 พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกจึงได้ตัดสินใจทำการรัฐประหาร ซึ่งเป็นการรัฐประหารที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยโดยมีการมอบดอกไม้ให้กำลังใจทหาร

ศูนย์วิจัยเอแบคชนวัตกรรมทางสังคมได้ทำการสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนใน 18 จังหวัดทั่วประเทศไทย ที่มีต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ พบว่ามีทัศนคติไปในทิศทางที่ดีโดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลในการประกาศปฏิรูปการปกครองของทหาร และเห็นถึงความตั้งใจในการทำงานของ คมช. ซึ่งประกอบด้วยนายทหารจากทั้ง 3 เหล่าทัพ ที่มีความเสียสละเพื่อประเทศชาติ มีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นผู้รักษาผลประโยชน์ของชาติ ประชาชนมากกว่าครึ่งหนึ่งของการสำรวจคาดหวังกับผลการทำงานของคณะรัฐประหารในการรักษาความปลอดภัยแก่สถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ไม่สืบทอดอำนาจโดยต้องการให้เร่งผลักดันการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่โดยเร็ว ดำเนินการตรวจสอบและจัดการกับ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลชุดที่ผ่านมารวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐที่มีเหตุอันควรสงสัย และต้องการให้แก้ไขการก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้⁷

อับบราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์ ได้กล่าวว่าความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรมของมนุษย์⁸ เมื่อประชาชนมีความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ที่เกิดจากสถานการณ์ความขัดแย้งที่สุ่มเสี่ยงต่อผลกระทบที่อาจก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งของตนเองและคนอื่น ๆ ในสังคม ประชาชนจึงเห็นด้วยกับเหตุผลในการทำรัฐประหารของกองทัพบกและมองกองทัพบกในภาพลักษณ์ที่ดีในฐานะผู้คลี่คลายสถานการณ์และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

จากการศึกษาพบว่าภาพลักษณ์ของกองทัพบกก่อนและหลังการทำรัฐประหารของ คมช. ในปี 2549 อยู่ในเกณฑ์ดี ประชาชนส่วนใหญ่ ระบุถึงความรู้สึกปลอดภัย รู้สึกอบอุ่น และรู้สึกว่าทหารเป็นที่พึ่งของประชาชนอย่างแท้จริง รู้สึกว่าทหารเป็นที่พึ่งพิงได้⁹ การทำรัฐประหารของกองทัพบกไม่ได้ส่งผลต่อภาพลักษณ์ในการเป็นหน่วยงานที่คอยปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเสียสละในการปฏิบัติงานเพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าภายหลังการทำรัฐประหารประชาชนให้ความสำคัญและคาดหวังกับภาพลักษณ์ของกองทัพบกในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และการไม่สืบทอดอำนาจเป็นสำคัญ

ภาพลักษณ์ก่อนและหลังการทำรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ภาพลักษณ์ตลอดจนถึงการปฏิบัติการกิจของกองทัพบกในระดับค่อนข้างมาก จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก(Facebook)ไลน์(Line)

นักทฤษฎีด้านการรับรู้ ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (Peter Ferdinand Drucker) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารว่า ไม่มีใครรู้ว่า ตัวตนจริงๆ ของสิ่งนั้นเป็นอย่างไรแต่รับรู้ว่าเป็นอะไรจากการรับรู้จึงเป็นความจริงของสิ่งนั้น⁹ การรับรู้ภาพลักษณ์กองทัพบกของประชาชนมาจากประสบการณ์ การได้เห็นหรือการได้รับฟังข้อมูลต่างๆ การปฏิบัติการกิจของกองทัพ ผ่านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ตามยุทธศาสตร์ที่กองทัพบก

ได้กำหนดไว้ ซึ่งภาพลักษณ์ที่สำคัญของกองทัพบกซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้มากที่สุด ได้แก่ ทหารเป็นผู้มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์เป็นผู้มีความอดทนมีความกล้าหาญ และเป็นผู้เสียสละ ซึ่งการรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่และการแสดงบทบาทของกองทัพบกนั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้ผ่านการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกใน การพิทักษ์รักษา สถาบันพระมหากษัตริย์ และถวายความปลอดภัยแต่ในหลวง พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยธรรมชาติ การสนับสนุนโครงการในพระราชดำริ การลาดตระเวนเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน การปกป้องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน เช่น การเข้าออกในจุดผ่านแดน การค้าชายแดน¹⁰

ก่อนการรัฐประหารเพียงไม่กี่เดือนภาพลักษณ์ของกองทัพบกยังคงเป็นที่พึงพอใจของประชาชน ข้อมูลจากกองทัพบกโดยการสำรวจโดยสถาบันวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคงติดตามข่าวสารของกองทัพบกผ่านทางสถานีโทรทัศน์ ททบ.5 และมองกองทัพบกในแง่ที่ดีในด้านการช่วยเหลือประชาชน สังคม แต่ก็ยังมีบ้างที่ยังคงมองในด้านที่ไม่ดี เช่นความไม่เป็นกลางทางการเมือง ซึ่งในแง่นี้ประชาชนบางส่วนก็สะท้อนข้อเรียกร้องให้กองทัพบกไม่แทรกแซงกระบวนการทางการเมือง และวางตัวเป็นกลางทางการเมือง¹¹

ในวันที่ 8 ธ.ค. 56 พล.อ.ประยุทธ์ ได้ออกมายืนยันว่า ไม่ว่าเหตุการณ์การชุมนุมใหญ่ของกลุ่ม กปปส. ในวันที่ 9 ธ.ค. 56 จะเป็นอย่างไร ทหารก็จะไม่ออกมาปฏิบัติ พร้อมกล่าวด้วยว่า"ถ้าทหารปฏิบัติ (รัฐประหาร) อีก แก่ปัญหาผิดทาง ปัญหาอื่นๆ ก็เกิดขึ้นอีก ประเทศไทยจะยืนอยู่ในสังคมโลกอย่างไร ทุกคนรักชาติแต่ไม่ยอมเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันอย่างสันติ"¹²

พล.อ.ประยุทธ์ฯ ได้เคยฝากข้อความผ่านทางรายการ ลับ ลวง พราง โดยยืนยันกองทัพต้องหนักแน่น จะทำตามใครเรียกร้องไม่ได้ ต้องใจเย็น ขอให้เชื่อมั่นในทหาร ซึ่งจะต้องเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประเทศชาติและประชาชนได้ในทุกโอกาส ให้เก็บทหารไว้เป็นที่พึ่งสุดท้าย เชื่อว่า การรัฐประหารทำไปก็ไม่จบ ขอให้เข้าใจทหาร เพราะทหารทำหรือไม่ทำก็โดนตำหนิ¹³

จากที่กล่าวมากองทัพบกภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้นไม่ได้มีวิวัฒนาการหรือสิ่งบอกเหตุใดว่าจะมีการทำรัฐประหาร ทั้งๆ ที่ในขณะนั้นมีการเคลื่อนไหวจากกลุ่มที่เห็นต่างทางการเมือง ความขัดแย้งทางความคิดและการกระทบกระทั่งกัน ภาพลักษณ์ของกองทัพบกยังเป็นที่ยึดมั่น คาดหวังและศรัทธาในสายตาของประชาชน เพราะมีจุดยืนที่ชัดเจน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ถ้าแม้ว่าประชาชนบางส่วนจะเรียกร้องให้กองทัพบกออกมายุติความรุนแรงรายวัน

แต่แล้วภาพลักษณ์ของกองทัพบกถูกทำลายอีกครั้งจากการทำรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คสช. ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งมีความแตกต่างจากในปี 2549 โดยมุมมองของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน มองว่า “มองย้อนบริบทสังคม การเมืองไทยเมื่อช่วงก่อนการรัฐประหาร 19 กันยายน ปี 49 กับก่อนช่วงการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม ปี 2557 ว่าบริบทของประชาชนในช่วงก่อน 19 กันยายน 2549 ประชาชนยังมีความขัดแย้งกันไม่มาก มันก็มีแสดงออก แต่ไม่มาก และคนที่ขัดแย้งกันก็ยังไม่ได้ก่อตัวจัดตั้งอะไรกันมากมาย แต่มายุค คสช. ความขัดแย้งของประชาชนมันสูงขึ้น ปัญหาเด่นชัดมากขึ้น การคอร์รัปชันสูงมากขึ้น เห็นชัดมากกว่า เป็นความแตกต่างกันในเรื่องบริบทของประชาชน กลุ่มคน การคอร์รัปชัน”¹⁴ เป็นสาเหตุของการที่ คสช. ตัดสินใจเข้ามาบริหารประเทศและดำเนินการปฏิรูปประเทศด้วยตนเอง โดยมีการประกาศจะให้มีการเลือกตั้งตามโรดแมป (Roadmap) ที่รัฐบาล คสช. ได้ประกาศไว้ซึ่งปัจจุบันก็ยังคงไม่มีความชัดเจนหรือแน่นอนในเรื่องของช่วงเวลาแต่อย่างใด

กองทัพบกได้ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตทำการสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบก ในปี 2558 ภายหลังจากการทำรัฐประหารของ คสช. 1 ปี พบว่า กองทัพบกมีภาพลักษณ์ในเรื่องภารกิจการแก้ปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด และยังโดดเด่นในเรื่องการพิทักษ์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ประชาชนและการป้องกันรักษาอธิปไตยตามแนวชายแดนของชาติ ภาพในการให้ความช่วยเหลือประชาชนเวลาประสบภัยต่างๆ การช่วยทำให้บ้านเมืองเกิดความสงบ เกิดความเรียบร้อย แต่ก็ปรากฏภาพลักษณ์ในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้อำนาจ ใช้อิทธิพลในการข่มขู่ประชาชน ความเป็นเผด็จการ ไม่เป็นประชาธิปไตย การทุจริต รับส่วย รับสินบน โดยประชาชนยังมีความเชื่อมั่นต่อบุคลากรและกองทัพบกอยู่มาก โดยเฉพาะประเด็นความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเป็นกลไกหลักในการรักษาความมั่นคงของชาติและการอยู่เคียงข้างประชาชนในทุกโอกาสอย่างรวดเร็ว ประชาชนยัง

เชื่อมั่นว่าบุคลากรของกองทัพมีระเบียบวินัย มีความกล้าหาญ อดทน เป็นทหารอาชีพ ยึดมั่นในเกียรติ ศักดิ์ศรี มีความซื่อสัตย์ สุจริตประพฤติปฏิบัติภายใต้กฎหมายของบ้านเมือง¹⁵

สำนักข่าว BBC ได้สะท้อนภาพลักษณ์ของกองทัพหลังการรัฐประหาร 2 ปี 9 เดือนว่า เหตุผลหนึ่งประการที่นำไปสู่การรัฐประหารของกองทัพเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คือการปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่ล่าสุดคะแนนดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index : CPI) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ได้ให้คะแนนประเทศไทยลดลงจาก 38 เป็น 35 ลดอันดับความโปร่งใสของประเทศจาก 76 เป็นอันดับที่ 101 อย่างไรก็ตามคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ได้มองว่ารัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารในชุดปัจจุบันได้ออกมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันค่อนข้างมาก¹⁶

ขณะที่สำนักข่าวรอยเตอร์ ได้ทำการวิเคราะห์และนำมาตีพิมพ์ในเว็บไซต์เดลีเมลของสหราชอาณาจักร โดยมองว่าตลอด 3 ปีที่ผ่านมารัฐบาลทหารได้ฝังลึกลงไปในทุกมิติชีวิตของชาวไทย โดยแผ่ขยายอิทธิพลของกองทัพเข้าไปในเกือบทุกสถาบันของสังคม รวมทั้งเตรียมการสืบทอดอำนาจที่มีอยู่ผ่านรัฐธรรมนูญใหม่ ทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอและรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งในอนาคตต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเคร่งครัด ทหารมีที่นั่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติถึง 143 ที่นั่ง จากทั้งหมด 250 ที่นั่ง ซึ่งมากกว่าจำนวนที่เคยมีภายใต้รัฐบาลทหารชุดก่อนซึ่งก่อรัฐประหารเมื่อปี 2549 ถึงเท่าตัว ทหารยังได้รั้งตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีปัจจุบันถึง 12 คน จากจำนวนรัฐมนตรีทั้งหมด 36 ตำแหน่ง นับว่าเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าเมื่อเทียบกับจำนวนที่มีในรัฐบาลทหารชุดที่แล้ว มีคณะองคมนตรีกว่าครึ่งเป็นทหารถึง 13 คน¹⁷

สอดคล้องกับ พอล แชมเบอร์ส นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเรื่องบทบาทของกองทัพกับการเมืองไทย ที่ให้สัมภาษณ์ว่า การทำรัฐประหารโดย คสช. ได้เปิดโอกาสให้ทหารเข้าไปมีบทบาทในสถาบันต่างๆ มากขึ้น นายทหารที่เกษียณอายุราชการรุ่นใหม่ๆ เข้าไปดำรงตำแหน่งองคมนตรีกันมากขึ้นนับตั้งแต่ช่วงสิ้นปีที่แล้วเป็นต้นมา นอกจากนี้ คสช.ยังได้ออกคำสั่งต่างๆ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยมาแล้วถึง 348 คำสั่ง ตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา ซึ่งคำสั่งเหล่านี้ครอบคลุมปัญหาที่มีหลากหลายในสังคมไทย ซึ่งในการนี้ พ.อ. วินัย สุวาริ โฆษก คสช.บอกกับรอยเตอร์ว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้คำสั่งของ คสช.¹⁸

ในเรื่องของผลกระทบด้านเศรษฐกิจ นายพิชัย นริพทะพันธุ์ อดีต รมว.พลังงาน ได้กล่าวว่า ผลกระทบจากการรัฐประหารในด้านเศรษฐกิจมีอย่างมหาศาล การลงทุนที่หายไปจากภาคเอกชนจากภายในประเทศและภายนอกประเทศจากเดิมประมาณปีละ 2 ล้านล้านบาท พอในปี 2558 เหลืออยู่ประมาณแสนล้านบาท หรือประมาณ 10 % เท่านั้น ในครึ่งปีแรกของปี 2559 เหลือเพียงหนึ่งหมื่นสองพันล้านบาทเท่านั้น หรือหายไปเกือบ 100 % เป็นสถิติที่ต่ำสุดในรอบ 10 ปี การส่งออกที่มีการติดลบ ตลอดปี 2559 ส่งผลจากการรัฐประหารและมีการติดลบตั้งแต่ก่อนรัฐประหารมาก่อนอยู่แล้ว ธุรกิจการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากการที่รัฐบาลพยายามจำกัดทัวร์ศูนย์เหรียญเพื่อหวังดึงท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงแต่รัฐบาลอาจหลงลืมไปว่านักท่องเที่ยวชั้นดี มีรายได้สูงจะไม่มาเที่ยวในประเทศที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและมีข่าวเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อยครั้ง¹⁹ ซึ่งนี่ก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่กองทัพบกต้องระมัดระวังในเรื่องการทำรัฐประหารและเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. ซึ่งจะไม่เกิดผลดีกับการบริหารประเทศในระยะยาว

ผลการสำรวจภายหลังการทำรัฐประหารของสวนดุสิตโพล พบว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีความคาดหวังที่สูงมากกว่าปกติกับการปฏิบัติงานของกองทัพบก ได้แก่ ความคาดหวังต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความคาดหวังต่อการรักษาความมั่นคงของประเทศ ความคาดหวังต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ความคาดหวังต่อการพัฒนาประเทศ ความคาดหวังต่อการช่วยเหลือประชาชน ความคาดหวังต่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร²⁰ ซึ่งก็เป็นหัวข้อเรื่องที่กองทัพบกได้เน้นย้ำและปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าภาพลักษณ์ของกองทัพบกภายหลังการทำรัฐประหารในปี 2557 ยังคงมีความโดดเด่นในเรื่อง การพิทักษ์เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การป้องกันรักษาอธิปไตยตามแนวชายแดน การให้ความช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติด้วยความรวดเร็ว ประชาชนยังเชื่อมั่นว่า การทำรัฐประหารจะช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศ ทั้งปัญหาด้านความขัดแย้ง ทุจริตคอร์รัปชัน เศรษฐกิจ และการเมือง แต่ก็พบภาพลักษณ์ในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้อำนาจ ความเป็นเผด็จการ การไม่ฟังเสียงประชาชน

สำหรับภาพลักษณ์ของกองทัพบกในมุมมองของต่างประเทศกลับมองว่ากองทัพบกได้แผ่ขยายอิทธิพลของกองทัพเข้าไปในเกือบทุกสถาบันของสังคมมีอำนาจและบทบาทในการบริหารประเทศ ซึ่งไม่ใช่บทบาทหน้าที่หลักของกองทัพ การแก้ปัญหาของกองทัพเรื่อง

คอร์ปชั่นซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญยังไม่ประสบความสำเร็จ แต่คนไทยก็ยอมรับกับบทบาทของกองทัพภายหลังจากการทำรัฐประหาร

ภาพลักษณ์กองทัพภายหลังจากการทำให้รัฐประหารและผลต่อการปฏิบัติภารกิจของกองทัพ

ประชาชนมีระดับการติดตามและรับรู้ภาพลักษณ์ รวมทั้งการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกในระดับที่ค่อนข้างมาก จากการศึกษาพบว่าภายหลังจากการทำให้รัฐประหารของกองทัพบกในสถานการณ์ที่เป็นวิกฤตของบ้านเมืองทุกครั้งที่ผ่านมา ประชาชนชนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่า กองทัพบกจะเป็นที่พึ่งและกำลังสำคัญในการปกป้องสถาบัน และดูแลความสงบภายในประเทศ และนอกจากนี้ การปฏิบัติภารกิจอื่นๆ เช่น การแก้ปัญหาความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การรักษาความมั่นคงของประเทศ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อุทกภัย

สำนักวิจัยเอแบค โพลล์ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นประชาชน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเต็มใจและเห็นด้วยกับการทำให้รัฐประหารทั้งสองครั้งโดยประชาชนส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการรัฐประหารโดยมี ความเต็มใจ (Willingness) ซึ่งหมายถึง แนวน้อมที่จะให้ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นต่อบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งอยู่แล้ว²¹

จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของกองทัพบกก่อนและภายหลังจากการทำให้รัฐประหารทั้งสองครั้งไม่ค่อยมีความเปลี่ยนแปลง หรือการทำให้รัฐประหารไม่ได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ดีในด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกป้องอธิปไตยของชาติ รวมทั้งการเป็นที่พึ่งของประชาชนในเวลาประสบวิกฤตต่างๆ แต่จากการศึกษาพบว่า การทำให้รัฐประหารจะส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของประชาชนในเรื่องต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังปี 2557 ซึ่งกองทัพบกอยู่ในกลไกของการบริหารประเทศค่อนข้างเป็นระยะเวลานาน การปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา การมีความโปร่งใส การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การปฏิบัติงานในภารกิจหน้าที่ของกองทัพอย่างเต็มขีดความสามารถ²² เป็นภาพลักษณ์ที่ประชาชนต้องการเห็นและคาดหวังจากกองทัพบก

ข้อสรุปและเสนอแนะ

การศึกษาการรับรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบก ในการทำรัฐประหาร จากกรณี ปี 2549 และ 2557 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าภาพลักษณ์ของกองทัพบกอยู่ในระดับที่ค่อนข้างดี ซึ่งภาพลักษณ์ในด้านที่ดีของกองทัพบกไม่เคยเปลี่ยนแปลงและประชาชนยังคงมีความเชื่อมั่นในภาพลักษณ์ที่ดีของทหาร โดยภาพลักษณ์ที่เด่นชัดของกองทัพบกคงยกให้ในด้านของความเสียสละเพื่อบ้านเมือง ซึ่งถือเป็นจุดแข็ง กองทัพเป็นหน่วยงานที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกป้องอธิปไตยของชาติความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนเมื่อประสบวิกฤติในด้านต่างๆ

แต่สิ่งที่มีผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลงคือความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อกองทัพบก หากกองทัพบกยังคงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอยู่ในห้วงเวลาของการรัฐประหารยาวนาน ความคาดหวังของประชาชนก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกในระยะยาว ทั้งนี้ความคาดหวังของประชาชนที่มีภายหลังการทำรัฐประหาร ได้แก่ ความโปร่งใส ตรงไป ตรงมา ความเป็นกลางทางการเมือง การไม่เข้าข้างฝ่ายใด ความสามารถในการควบคุมดูแลให้บ้านเมืองอยู่ในความสงบเรียบร้อย การไม่ทุจริตคอร์รัปชัน การขอให้ทหารอยู่เคียงข้างประชาชน มีความใกล้ชิดกับประชาชน การรับฟังเสียงของประชาชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม การตั้งใจทำงานและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

ดังนั้น กองทัพบกควรสนับสนุนการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบก ให้เป็นที่รับรู้ รับทราบของประชาชนมากขึ้นไปอีกสำหรับภาพลักษณ์ที่ยังเป็นจุดอ่อน เช่น การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นมิตรกับประชาชน สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การปราบปรามผู้มีอิทธิพล การปราบปรามยาเสพติด การยึดคืนพื้นที่ป่าสงวน การมีส่วนในการจัดระเบียบสังคม กองทัพยังคงต้องเร่งการประชาสัมพันธ์ และที่สำคัญคือ การเข้าไปดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของกองทัพนั้น ต้องแสดงออกถึงความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกภาคส่วน ประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)²³

อย่างไรก็ตามการสร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นในภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบกต้องใช้ระยะเวลายาวนานและมีความต่อเนื่อง และควรต้องระมัดระวังเมื่อกองทัพบกต้องปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสุมเสี่ยงที่ อาจเกิดกระทบในทางลบกับภาพลักษณ์ของกองทัพบก จึงขอเสนอแนะแนวทางในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบก ดังนี้

การปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกถือเป็นกลไกสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนที่ผ่านมภาพลักษณ์ของกองทัพบกเป็นที่รับรู้ว่าเป็นหน่วยงานที่ปกป้องประเทศชาติประชาชน ดูแลรักษาบ้านเมือง ปกป้องพระมหากษัตริย์ เป็นหน่วยงานที่มีความหวังใคคอยช่วยเหลือประชาชน หน่วยงานที่คอยป้องกันการรุกรานเขตแดน และการรักษาความสงบภายในประเทศ ดังคำขวัญของกองทัพบกที่ว่า "กองทัพบกเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และประชาชน" ("For Country , Religions , Monarchy and People ")²⁴

ดังนั้นกองทัพบกควรแสดงถึงจุดยืนและเจตนารมณ์ที่ชัดเจนของกองทัพบกในฐานะที่เป็นที่พึ่งของประชาชน อยู่ข้างประชาชน การปฏิบัติภารกิจต่างๆที่สอดคล้องกับ คำขวัญ และให้ความช่วยเหลือประชาชนในยามที่ประสบภัยพิบัติและได้รับความเดือดร้อนมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ประจักษ์ จะทำให้ภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบกอยู่ในใจของประชาชนยาวนานและเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน

กองทัพบกจำเป็นต้องมีกลไกหรือยุทธศาสตร์ในการสร้างการรับรู้ (Perception) โดยที่ผ่านมพบว่ กองทัพบกมีกระบวนการในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์และการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ดิจิตอลทีวี วิทยุ อินเทอร์เน็ต เฟสบุ๊ก(Facebook) ไลน์(Line) ซึ่งช่องทางสื่อสารเหล่านี้เป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ค่อนข้างง่าย และค่อนข้างบ่อย โดยจากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ มีการติดตามข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน และมีการติดตามข่าวสารประจำวันผ่านหนังสือพิมพ์ต่างๆ²⁵

กองทัพบกควรใช้สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกเป็นสื่อหลักและใช้สื่ออื่นๆ อย่างครอบคลุมในการสร้างภาพลักษณ์ของกองทัพบกอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่ในภาวะปกติโดยต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร การปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกโดยผ่านช่องทางที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็วและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทุกระดับ และครอบคลุมทุกมิติของภารกิจ มีการวางแผนและออกแบบการใช้สื่ออย่างแนบเนียน มีศิลปะ น่าสนใจจึงจะสามารถสร้างความประทับใจให้กับประชาชนได้

ภาพลักษณ์ของกองทัพบกที่ชัดเจนที่สุดคือ ภาพลักษณ์ของบุคลากรในกองทัพ ได้แก่ ทหารทุกนายของกองทัพบก ประชาชนส่วนใหญ่ถือว่าทหารคือ คนของประชาชน เป็นลูก เป็นหลานของครอบครัว ดังนั้นกองทัพบกจึงควรให้ความสำคัญกับการกวาดขันวินัยและพฤติกรรมของทหารเนื่องจากกำลังพลของกองทัพบกทุกระดับมีความใกล้ชิดกับประชาชน ต้องระมัดระวังในเรื่องของการแสดงออกในที่สาธารณะ เช่น ไม่ให้ทำผิดกฎหมายเอง การข่มขู่ประชาชน การกระทำความผิดในที่ขณะที่สวมเครื่องแบบ การก่อเหตุทะเลาะวิวาท เป็นต้น เพราะในปัจจุบันการสื่อสารในโลกสังคมออนไลน์นั้นมีความรวดเร็ว การส่งต่อข้อมูลที่ยังไม่ได้รับการตรวจสอบนั้นก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและลบต่อกองทัพบก การแก้ไขหรือตอบโต้โดยกองทัพบกนั้นจะถูกลมองว่าเป็นการเข้าข้างกำลังพล เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาเคยมีกำลังพลผิดวินัยแบบนี้อยู่พอสมควร แต่อาจไม่รวดเร็วเหมือนในยุคนี้

การทำรัฐประหารสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดผลในเชิงลบต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกเป็นอย่างยิ่ง และยังมีผลกระทบต่อความคาดหวังของประชาชนสูงกว่าปกติ จึงควรใช้การทำรัฐประหารเป็นเครื่องมือและทางเลือกสุดท้ายที่กองทัพบกใช้เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาภายในประเทศ ควรปล่อยให้ไปไปตามกลไกทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนมองว่าทหารเป็นหน่วยงานที่มีวินัย มีหลักเกณฑ์ในการทำงาน ไม่อิงกับฝ่ายใด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้งาน ภารกิจต่างๆในอนาคต ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน

เมื่อปรากฏข่าวสารเชิงลบของกองทัพบก เช่น การไม่เป็นกลางทางการเมือง การแทรกแซงทางการเมือง การวางตัวเป็นผู้มีอิทธิพล การอุ้มหรือลักพาตัว คும்สถาน บันเทิง การค้าแรงงานเถื่อน รวมถึงการทุจริตจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ กองทัพบกควร รีบชี้แจงหรือแก้ไขก่อน โดยต้องให้ความสำคัญต่อความกังวลของประชาชนในประเด็นต่างๆ ดังกล่าว โดยเครื่องมือที่มีอยู่ เช่น ทีมโฆษกกองทัพบก อักษรวิงทางโทรทัศน์ช่องต่างๆ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยชุดวิทยากรที่มีความสามารถในการตอบคำถาม ศูนย์ไซเบอร์ กองบัญชาการกองทัพบก (ศชบ.ทบ.) เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน อาจเริ่มจากพื้นที่ที่หน่วยรับผิดชอบ ชุมชนรอบค่าย ชุมชนรอบวัง และอื่นๆ เป็นต้น

หลังการทำรัฐประหารทั้งสองครั้งประชาชนมีความคาดหวังต่อการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบกอย่างหลากหลายและอยู่ในบริบทที่ค่อนข้างกว้างมากๆ ตัวอย่าง เช่น การแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การเป็นที่พึ่งของประชาชน การรักษาความสงบสุขและความมั่นคงภายในประเทศ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ การปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การมีความเป็นกลางยุติธรรม

การปราบปรามยาเสพติด การรักษาผลประโยชน์ของชาติ และงานที่นอกเหนือจากภารกิจของกองทัพบกตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550²⁶ ได้กำหนดไว้เป็นต้น ดังนั้นกองทัพบกควรลดช่องว่างของความคาดหวังของประชาชน ด้วยกำหนดเป้าหมายและแผนในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ รวมถึงการเปิดเผยหรือนำเสนอภาพและผลการปฏิบัติการของกองทัพบกอย่างเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนได้รับรู้มากขึ้นรวดเร็ว และเข้าใจง่าย

การที่กองทัพบกได้ทำการรัฐประหารในแต่ละครั้งนั้น ต้องดำเนินการด้วยความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหา เพราะมุมมองของประชาชนบางส่วนยังคิดว่าการที่ผู้นำกองทัพเข้ามาบริหารประเทศได้เพราะเกิดมาจากความสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลในขณะนั้น เมื่อเข้ามาบริหารประเทศได้แล้วปัญหาต่างๆ กลับไม่ได้รับการแก้ไขตามที่ประชาชนคาดหวังไว้ แต่กลับมาใช้อำนาจในการเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องของตน และกลุ่มที่เป็นฐานอำนาจ และการกำจัดกลุ่มที่เคลื่อนไหวคัดค้านการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งใช้มาตรฐานในการดำเนินการที่แตกต่าง (Double standard) ทำให้ภาพลักษณ์ของกองทัพบกมองอย่างเคลือบแคลง สงสัย ดังนั้นเมื่อมีการทำรัฐประหารแล้วควรรีบดำเนินการจัดระเบียบประเทศให้เกิดความสงบและลดปัญหาความรุนแรงในขณะนั้นอย่างทันที่วงที่ขจัดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่มีความขัดแย้งทางการเมือง สร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นภายในชาติ เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพบกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ¹ สนวนดุสิตโพล.โครงการสำรวจทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของ กองทัพบก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ; 2559. หน้า 2.
- ² Joe Wysong/Edward Rosenfeld (eds): 1982. An Oral History of Gestalt Therapy. Highland. New York . The Gestalt Journal Press. p. 12.
- ³ Joe Wysong/Edward Rosenfeld (eds). 1982. An Oral History of Gestalt Therapy. Highland. New York. The Gestalt Journal Press. p. 13.
- ⁴ ศิริยา เชื่องศิริกุล.การศึกษาภาพลักษณ์ของกองทัพบกในทัศนะของข้าราชการในพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสาร ภาครัฐและเอกชน]. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์;2548.หน้า 86 - 87
- ⁵ สำนักวิจัยเอแบคโพล. โครงการสำรวจการรับรู้ต่อภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ ระหว่างกองทัพบกกับประชาชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ;2549.หน้า ก
- ⁶ ย้อนรอย“สนธิ”ยึดอำนาจ“ทักษิณ” 19 ก.ย.49 รัฐประหารคลาสสิก/ASTV ผู้จัดการออนไลน์[อินเทอร์เน็ต].กรุงเทพฯ; 2558 [ปรับปรุงเมื่อ 19 ก.ย.2558 ; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก<http://www.manager.co.th/politics/viewnews.aspx?NewsID=958000010605>
- ⁷ ศูนย์วิจัยเอแบคนวัตกรรมวัฒนธรรมทางสังคม การจัดการและธุรกิจ.รายงานผลการสำรวจ ทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนต่อภาพลักษณ์ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ;2550. หน้า 22
- ⁸ A.H. Maslow.A Theory of Human Motivation. Psychological Review 50(4) (1943) : 370-75.
- ⁹ Drucker, Peter F. 1983. Concept of the Corporation. Preface to the 1983 edition. p. xvii.
- ¹⁰ ย้อนรอย 'รัฐประหาร 49' Vs '57' แตกต่าง?ไทยรัฐออนไลน์[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2557 [ปรับปรุงเมื่อ 2 มิ.ย. 2557; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/426245>
- ¹¹ สำนักวิจัยเอแบคโพล. โครงการสำรวจการรับรู้ภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของ ประชาชนต่อกองทัพบก กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ; 2557.หน้า ก

¹² ผบ.ทบ.ยืนยันทหารไม่ปฏิวัติแม้การชุมนุมพวกรุ่นนี้จะออกมาแบบใด/สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ)[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2556 [ปรับปรุงเมื่อ 8 ธ.ค.2556 ; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ryt9.com/s/iq02/1793691span>

¹³ “ประยุทธ์”เผยรัฐประหารไปปัญหาที่ไม่จบ/สำนักข่าวเจ้าพระยา[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2557 [ปรับปรุงเมื่อ 10 พ.ค.2557; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://www.chaoprayanews.com/2014/05/10> ประยุทธ์-เผยรัฐประหารไป/

¹⁴ 10 ปีรัฐประหาร“คมช.”/ไทยโพสต์ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2559 [ปรับปรุงเมื่อ 18 ก.ย. 2016 ; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaipost.net/?q=10-ปี-รัฐประหาร-คมช.จาก-ปีกบั้ง-ถึง-ปีกตุ>

¹⁵ สวนดุสิตโพล. สรุปผลโครงการสำรวจทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาพลักษณ์การดำเนินงานของกองทัพบก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ; 2558. หน้า 53.

¹⁶ พงศ์พิพัฒน์ ปัญชาณนท์. บทความ วิเคราะห์ 2 ปี 9 เดือนผ่าน ทำไมรัฐบาลยังสอบไม่ผ่านปราบโกง/ BBC Thailand [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2560 [ปรับปรุงเมื่อ 31 ม.ค.2560 ; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก www.bbc.com/Thai/Thailand-388090

¹⁷ สามปีรัฐประหาร สื่อต่างชาติมองไทยอย่างไรบ้าง?/สำนักข่าวบีบีซีไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2560 [ปรับปรุงเมื่อ 22 พ.ค. 2559; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560] . เข้าถึงได้จาก <http://www.bbc.com/thai/international-39996072>

¹⁸ เรื่องเดียวกัน.

¹⁹ พิชัย นริพทะพันธุ์. รัฐประหารกับความเสียหายทางเศรษฐกิจ/มติชนออนไลน์: [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ ; 2559 [ปรับปรุงเมื่อ 12 ธ.ค.2559 ; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560] . เข้าถึงได้จาก <https://www.matichon.co.th/news/390176>

²⁰ สวนดุสิตโพล. สรุปผลโครงการสำรวจทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาพลักษณ์การดำเนินงานของกองทัพบก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ; 2558. หน้า ค

²¹ จำลองลักษณ์ อินทวัน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. วารสารกระบวนการยุติธรรม ปีที่ 8 เล่มที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2558

²² สวนดุสิตโพล. สรุปผลโครงการสำรวจทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาพลักษณ์การดำเนินงานของกองทัพบก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต; 2558. หน้า ค

²³ หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี/สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) .[อินเทอร์เน็ต]กรุงเทพฯ : 2555[ปรับปรุงเมื่อ ตุลาคม 2555 ; เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560]. เข้าถึงได้จาก http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=2442

²⁴ Wikiwand. กองทัพบกไทย[อินเทอร์เน็ต] กรุงเทพฯ ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560] เข้าถึงได้จาก <http://www.wikiwand.com/th/กองทัพบกไทย>

²⁵ สำนักวิจัยเอแบคโพล. โครงการสำรวจการรับรู้ภาพลักษณ์และความคาดหวังต่อบทบาทและภารกิจด้านต่างๆของกองทัพบก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ; 2551. หน้า 20.

²⁶ วิกีซอร์ซ .รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 [อินเทอร์เน็ต] กรุงเทพฯ ; 2556 [ปรับปรุงเมื่อ 30 ก.ย. 2556 เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2560] เข้าถึงได้จาก : https://th.wikisource.org/wiki/รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช_2550/หมวด_5

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอกวงศ์วิศว์ จันทร์เจริญ

วัน เดือน ปี เกิด 15 มีนาคม 2516

ประวัติสำเร็จการศึกษา

- พ.ศ. 2540 วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาไฟฟ้าสื่อสาร
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- พ.ศ. 2550 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 85
- พ.ศ. 2555 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2540–2542 ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 2
กรมทหารราบที่ 19
- พ.ศ. 2542–2544 รองผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 2
กรมทหารราบที่ 19
- พ.ศ. 2544–2547 ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 2
กรมทหารราบที่ 19
- พ.ศ. 2547–2549 นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารราบที่ 2
กรมทหารราบที่ 19
- พ.ศ. 2549–2550 ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
- พ.ศ. 2550–2553 ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายข่าวกรอง กองพลทหารราบที่ 2
รักษาพระองค์
- พ.ศ. 2553–2557 รองหัวหน้ากองยุทธการ มณฑลทหารบกที่ 11
- พ.ศ. 2557–2558 หัวหน้าฝ่ายสรรพกำลัง มณฑลทหารบกที่ 11
- พ.ศ. 2558–2559 หัวหน้ากองกำลังพล มณฑลทหารบกที่ 11

ตำแหน่งปัจจุบัน

- พ.ศ. 2559–2560 หัวหน้ากองกิจการพลเรือนมณฑลทหารบกที่ 11